

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa U. G.

przeciwko Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w K.

o przywrócenie do pracy i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 stycznia 2014 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O.

z dnia 14 czerwca 2013 r.

1) oddała zażalenie,

2) oddała wniosek pełnomocnika powódki ustanowionego z urzędu - radcy prawnego K. K. o przyznanie kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. postanowieniem z dnia 14 czerwca 2013 r. odrzucił skargę powódki U. G. o wznowienie postępowania zakończonemu prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 grudnia 2011 r.

Sąd Okręgowy stwierdził, że została ona wprowadzona w terminie określonym w art. 407 § 1 k.p.c., jednak nie jest oparta na ustawowych

przesłankach wznowienia postępowania. Sąd drugiej instancji powołał się na treść art. 403 § 2 k.p.c. oraz podkreślił, że w orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, iż nowymi środkami dowodowymi i okolicznościami w rozumieniu tego przepisu są tylko takie, które z przyczyn stricte obiektywnych były nieosiągalne dla strony w pierwotnym postępowaniu. Nie chodzi w tym przypadku o sytuację, gdy owe okoliczności i dowody nie istniały, lecz o takie, które choć istniejące nie były stronie znane, o których istnieniu nie miała wówczas wiedzy.

W opinii Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie nie ulega natomiast wątpliwości, że U. G. nie powołuje się na okoliczności, które istniały w dacie rozwiązania z nią umowy o pracę, ale na zupełnie nowe dowody w postaci: 1) tzw. oficjalnego stanowiska Urzędu Miasta w K. w sprawie skargi pracowników na działania pracodawcy - Dyrektora MOPS T. K., które U. G. upatrywała w decyzji Prezydenta Miasta o zawieszeniu T. K. w pełnieniu funkcji dyrektora MOPS do dnia 31 maja 2012 r., 2) akt postępowania karnego przeciwko Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w K. T. K., tj. akt postępowania przygotowawczego o sygn. ... 1038/11 i ... 29/11 oraz akt sprawy sądowej karnej sygn. akt ... 188/12, 3) treści skargi pracowników z dnia 27.02.2012 r. na działania Dyrektora MOPS w K. T. K., 4) protokołu kontroli nr rej ...K012-Pt/12 przeprowadzonej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w K. w dniach 19, 21, 26, 30 marca 2012 r. i w dniu 30.04. 2012 r., 5) listu otwartego z dnia 31.05.2012 r. pracowników socjalnych MOPS w K., oraz 6) skargi pracowników socjalnych MOPS w K., skierowanej do Prezydenta Miasta w dniu 24 marca 2011 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego, powódka obecnie nie dysponuje więc dowodami na okoliczności, które istniały uprzednio i mogłyby mieć wpływ na wynik jej sprawy zakończonej prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 grudnia 2011 r., a z których nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Niezależnie od tego Sąd Okręgowy wskazał, że powołanymi wyżej dowodami powódka nie wykazała, że podane przez stronę pozwaną powody rozwiązania z nią umowy o pracę były nieprawdziwe. W świetle wymienionego postanowienia prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. z dnia 30 maja 2011 r., sygn. akt ... 29/11 o umorzeniu śledztwa w sprawie złożenia przez T. K. i in. fałszywych zeznań w trakcie postępowania przygotowawczego ...343/08 oraz

przed Sądem Rejonowym w K. w sprawie o sygn. akt ... 50/08, odnośnie sporządzenia notatki służbowej z dnia 14 kwietnia 2008 r. zawierającej opis rozmowy przeprowadzonej z U. G. stwierdzić należało, że ostatecznie zostały potwierdzone zarzucane powódce okoliczności odnośnie obraźliwego wyrażania się przez nią o dyrektorze MOPS w K. T. K. i radcy prawnym w rozmowie telefonicznej z innym pracownikiem tego ośrodka.

Nawet jeżeli - jak wynika z tych dowodów - skargi pracowników na kierownictwo ośrodka, w tym w szczególności na Dyrektora T. K. były udokumentowane, to jednak nie może to prowadzić do prostego przełożenia na sytuację pracowniczą powódki i prowadzić do zakwestionowania prawomocnego wyroku oddalającego jej powództwo. Skargi nie dotyczą bowiem osoby powódki, chociażby z uwagi na fakt, że w momencie pisania skargi nie była ona pracownikiem MOPS-u już od kilku lat. Ponadto powołane przez powódkę środki dowodowe nie podważają, w ocenie Sądu Okręgowego, zasadności wskazanej jej przez stronę pozwaną przyczyny rozwiązania umowy o pracę.

Powódka U. G. wniosła do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w O. z dnia 14 czerwca 2013 r. o odrzuceniu jej skargi o wznowienie postępowania, zarzucając temu postanowieniu naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 227 k.p.c., poprzez błędne ustalenie stanu faktycznego i w efekcie przyjęcie, że pisma podpisane przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w K. z dnia 24 marca 2011 r. do Prezydenta K. nie stanowią nowego dowodu pozwalającego na wznowienie postępowania, albowiem udokumentowane skargi w nich zawarte nie mogą, zdaniem Sądu, stanowić prostego przełożenia na sytuację pracowniczą powódki i prowadzić do zakwestionowania prawomocnego wyroku oddalającego jej powództwo.

Mając na uwadze powyższe, załąca się wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd Okręgowy w O. oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

Zdaniem załącej się, Sąd Okręgowy w O. nie dość wnikliwie dokonał rozważenia zgłoszonych we wniosku o wznowienie zakończonego prawomocnie

postępowania w sprawie ... 104/11 materiału dowodowego i tym samym wyciągnął błędne wnioski, określając wadliwie stan faktyczny. Zgoła odmienne winny być bowiem ustalenia Sądu Okręgowego co do kwestii objęcia treścią pisma z dnia 24 marca 2011 r. osoby powódki. Podkreślenia wymaga fakt, że już od 2007 r., w pismach adresowanych do Dyrektora Ośrodka, Prezydenta Miasta K., Przewodniczącego Rady Miasta oraz Komisji Rewizyjnej RM, żaląca się wypowiadała się w zbieżny ze wskazanym pismem sposób, wskazując na destrukcyjne działania podejmowane przez przełożoną wobec pracowników. Z uwagi jednak na ówczesne osamotnienie w działaniu na rzecz Ośrodka i jego pracowników została zwolniona dyscyplinarnie z zarzutem braku dbałości o dobre imię i wizerunek pracodawcy wyrażające się w rzekomym przekraczaniu dozwolonej krytyki i nielojalności. Wskazane nowe okoliczności w piśmie z dnia 24 marca 2011 r., jak i w kolejnych skargach pracowników MOPS (o czym mowa w skardze o wznowienie), potwierdzają bezzasadność powyższych zarzutów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

Wstępnie Sąd Najwyższy uważa za niezbędne przypomnieć, iż zgodnie z treścią art. 399 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem, jedynie w wypadkach przewidzianych w dziale VI Kodeksu postępowania cywilnego. Wynika to z faktu, iż skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem pozwalającym na wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądowych (por. np. postanowienie z dnia 24 lutego 1999 r., sygn. III CKN 184/98), korzystających co do zasady z powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.) i wiążących nie tylko strony postępowania i Sąd, który wydał to orzeczenie, ale również inne Sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby (art. 365 § 1 k.p.c.). Dlatego skarga o wznowienie postępowania musi podlegać szczególnym rygorom, zarówno w zakresie formy, jak i treści (zawartości). Jak bowiem trafnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 lipca 2006 r., I PK 5/06 (Wokanda 2006, nr 11, s. 33) skarga o wznowienie postępowania

nie jest narzędziem służącym zapewnianiu jednolitości orzeczeń, nawet w sprawach o roszczenia oparte na jednakowych podstawach faktycznych i prawnych. Możliwość ponownego rozpoznania prawomocnie zakończonej sprawy na skutek skargi o wznowienie postępowania otwiera się tylko wówczas, gdy zaistnieje jedna z ustawowych podstaw wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego. Wypada więc podkreślić, iż przepisy określające warunki, w których może nastąpić uchylenie lub zmiana prawomocnego wyroku muszą być, jako wyjątek od wspomnianej reguły, interpretowane ściśle.

Przepis art. 403 § 2 k.p.c., który żaląca się powoływała w swojej skardze jako ustawową podstawę wznowienia postępowania, przewiduje, że można żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Trzeba przy tym podkreślić, że wymieniony przepis kładzie nacisk na to, iż wykrycie wymienionych w nim okoliczności faktycznych lub środków dowodowych musi być późniejsze, co oznacza, że musi do niego dojść po uprawomocnieniu się wyroku, a więc w sytuacji, w której powoływanie się na nie było już niemożliwe. Wykrycie należy z kolei rozumieć jako dowiedzenie się o istnieniu tych okoliczności lub środków dowodowych w zakresie umożliwiającym powoływanie się na nie. Owe okoliczności i środki dowodowe, aby zostać wykryte, muszą jednakże istnieć w sensie obiektywnym już w czasie trwania postępowania zakończonego zaskarżonym wyrokiem. Te same wymogi odnoszą się do wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego. Jak bowiem stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68 (OSNC 1969, nr 12, poz. 208) środek dowodowy, który powstał po uprawomocnieniu się wyroku, nie stanowi podstawy wznowienia postępowania przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 13 października 2005 r., IV CZ 96/05 oraz z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05 (OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48), przy czym w pierwszym z wymienionych orzeczeń Sąd Najwyższy dodał także, iż w świetle art. 403 § 2 k.p.c. możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych

okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania. W postanowieniu z dnia 16 maja 2008 r., III CZ 20/08 (LEX nr 420807) Sąd Najwyższy wyjaśnił natomiast, iż w przepisie art. 403 § 2 k.p.c. chodzi o późniejsze wykrycie faktów i dowodów dla strony nie tylko nieznanymi w toku poprzedniego postępowania, lecz których także nie mogła znać, choć istniały już w toku tego postępowania, ale nie były objęte materiałem sprawy. Dodać w tym miejscu wypada, że z końcowego zwrotu art. 403 § 2 k.p.c. wynika nadto, że „wykrycie” odnosi się do okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu w ogóle nieujawnionych i wtedy nieujawnialnych, bo nieznanymi stronom. Strona może więc powołać się na nie jedynie wówczas, gdy nie mogła z nich skorzystać przed rozstrzygnięciem, albowiem wymieniony przepis obejmuje jedynie fakty nieujawnialne albo stronie nieznanymi i dla niej niedostępne. Fakty natomiast ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, tj. miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 kwietnia 2008 r., I ACa 172/08, OSA 2009, nr 5, poz. 60 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2005 r., III CZP 134/04, LEX nr 151652). Nie można natomiast oprzeć skargi o wznowienie postępowania na rzekomym „wykryciu” okoliczności faktycznej i środka dowodowego znanych stronie, a pominiętych przez Sąd drugiej instancji na podstawie art. 381 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2007 r., II UZ 3/07, OSNP 2008, nr 11-12, poz. 178).

Z tego punktu widzenia należy zgodzić się z Sądem Okręgowym, iż powódka w skardze o wznowienie postępowania w przeważającej mierze powołała środki dowodowe, które nie istniały w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, tj. do dnia 29 grudnia 2011 r. Jeśli miałyby dojść do wznowienia postępowania, musiałyby zajść okoliczności sprzed daty uprawomocnienia się orzeczenia. W konsekwencji środki dowodowe przytoczone w skardze, powstałe po dniu 29 grudnia 2011 r., nie podlegają ocenie z perspektywy dopuszczalności ferowania na ich kanwie orzeczenia o wznowieniu postępowania.

Odnośnie natomiast do listu pracowników pozwanego z dnia 24 marca 2011 r., to Sąd Najwyższy podzielił stanowisko Sądu drugiej instancji, że nie mógł on samodzielnie stanowić podstawy wznowienia postępowania. Z przepisu art. 403

§ 2 k.p.c. wynika, że nie chodzi tylko o ujawnienie dowolnych nowych faktów lub dowodów, ale takich okoliczności, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2009 r., IV CZ 2/09). W przypadku zgromadzenia obszernego materiału dowodowego, nowe dowody lub okoliczności powinny więc w sposób zasadniczy podważać zasadność i prawidłowość wniosków wyprowadzonych z tego materiału. Tymczasem, takich cech nie można przypisać wskazanemu pismu, gdyż w ogóle nie odnosi się ono do relacji między powódką a dyrektorem pozwanego. Pismo to nie zawiera zatem informacji o okolicznościach, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a przez to nie stanowi podstawy wznowienia postępowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy uznał, że zaskarżone postanowienie odpowiadało prawu, co uzasadniało oddalenie zażalenia na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania na rzecz pełnomocnika z urzędu został natomiast oddalony z uwagi na fakt, że nie zawiera on oświadczenia wymaganego przez § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).